

Tomislav Mokrović

Četrdeset godina časopisa
Latina&Graeca

Povodom obilježavanja četrdeset godina izlaženja časopisa *Latina&Graeca* početkom studenoga 2013. godine održan je u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu stručni skup i okrugli stol s temom „Prevođenje s klasičnih jezika danas“ na kojem su između ostalih sudjelovali Marko Grčić, pjesnik, prevoditelj i esejist, Igor Mandić, književni kritičar i esejist, Bruna Kuntić Makvić, profesorica na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, akademik Darko Novaković, profesor na Odsjeku za klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, Damir Salopek, umirovljeni profesor Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu te Zlatko Šešelj, profesor i ravnatelj Privatne klasične gimnazije te dugogodišnji glavni urednik časopisa *Latina&Graeca*. Urednički tim koji je vodio časopis svih četrdeset godina prisjetio se samih početaka njegova izlaženja te mnogih postignutih uspjeha. Tom je prilikom u Knjižnici otvorena i izložba na

kojoj su izloženi svi brojevi časopisa *Latina&Graeca* kao i brojna druga izdanja Instituta za klasične jezike i antičku civilizaciju *Latina&Graeca* poput prijevoda antičkih autora, bibliografija te stručnih radova, priručnika i leksikona.

Krajem studenoga 2013. godine u Knjižnici Filozofskoga fakulteta u Zagrebu održan je i interdisciplinarni okrugli stol s temom „Klasični jezici i antička civilizacija u visokoškolskom obrazovanju“ u organizaciji Instituta za klasične jezike i antičku civilizaciju *Latina&Graeca*, Hrvatskog društva klasičnih filologa, Odsjeka za klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu te Centra za interdisciplinarno istraživanje stare povijesti Zavoda za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Skup je započeo kratkim osvrtom profesora Zlatka Šešelja na četrdeset godina izlaska časopisa *Latina&Graeca*, a zatim je uslijedila rasprava o tradiciji učenja klasičnih jezika na hrvatskim visokoškolskim ustanovama koju je moderirao akademik Darko Novaković, a u kojoj su sudjelovali Bruna Kuntić Makvić, profesorica s Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, Nenad Ivić, profesor s Odsjeka za romanistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, Miloš Judaš, profesor s Medicinskoga fakulteta u Zagrebu, Marko Petrak, profesor s Pravnoga fakulteta u Zagrebu te Ivan Golub, profesor emeritus s Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Na kraju skupa sudionicima je predstavljen i podijeljen posljednji, 23. broj nove serije časopisa *Latina&Graeca*.

Zlatko Šešelj

TRILOGIJA O MARIJU I SULI

Colleen McCullough: PRVI ČOVJEK RIMA (knj. 1. *Put časti*, prev. Iva Uščumlić Gretić; knj. 2. *Put slave*, prev. Mirta Jambrović; knj. 3. *Put pobjede*, prev. Miloš Đurđević), Znanje, Zagreb 2013.

Već smo nekoliko puta na stranicama ovog časopisa progovorili o vrlo zanimljivoj pojavi koja se očitava ne samo u knjigama, već i na filmu, odnosno u televizijskim serijama, a to je „romansiranje“ pojava iz antičke grčke i, još više, rimske povijesti. Primjetno je, naprimjer na filmu, posezanje za antičkim motivima (*Gladijator*, *300*, *Troja* i drugi) koje se „prelilo“ i na televizijsku produkciju (*Rim*, 2 sezone u produkciji HBO, *Spartak*, 2 sezone – da ovdje ne spominjemo serije koje su u nekoj vrsti „sinkretizma povijesnih pojava“ ili po modelu video igrice pomiješale antičke junake i likove iz sasvim drugih povijesnih ili kulturnih slojeva). O nekima – onima koje smo cijenili vrijednima – progovorili smo i u našem časopisu ukazujući na njihovu korektnost i kvalitetu.

No isto se to događa i s literarnom proizvodnjom, samo što za razliku od audiovizualnih medija, knjige do nas dopiru sa znatnim vremenskim zaostatkom, te smo tu pojavu mogli detektirati tek kad su se police naših knjižara (ali i supermarketa, pa i kioska) napunile naslovima koji se bave antičkim svijetom.

Riječ je u tim knjigama o povijesnim romanima ili, možda bolje, kako to nazivaju autori serijala iz jednog drugog vremena ali jednako zanimljivi, Monaldi & Sorti, „romansiranom poviješću“, dakle o zahvatu u kojem se faktičko i fikcijsko toliko miješaju da ih je katkad teško razlučiti.

Autori tih literarnih tvorevina posežu, naravno, za onim točkama grčke ili rimske povijesti koje su obilježile epohu. U rimskoj je to povijesti u prvom redu posljednje stoljeće republike (kojima dominiraju velike ličnosti: Cezar, Ciceron, Marije, Sula, Oktavijan, Marko Antonije i drugi). To su nemirna vremena velikih promjena i sukoba oko budućnosti Rima, prostor mnogih ljudskih sudbina koji je dosta dobro komentiran još u antičkoj hisotriografiji i biografiji, tako da je književnicima bio na raspolaganju dosta širok pojas uvida u događanja, pa katkad i u intimu zanimljivih likova.

Rimsku je povijest posljednjeg stoljeća republike kao predmet svog interesa odlučila romaneskno prenijeti čitateljima i čuvena australska književnica Colleen McCullough, čiji je roman *Ptice umiru* pjevajući postao globalni hit sredinom 80. godina 20. stoljeća da bi uskoro dobio i svoju televizijsku adaptaciju čime je prodro i do onih koji teško svladavaju debele knjige...

Ovog se puta Colleen McCullough odlučila za fresku rimske povijesti od 110. godine prije naše ere, pa do kraja republike pod nazivom *Gospodari Rima*. Od te goleme freske dobili smo brigom izdavača, zagrebačke kuće Znanje, njezin početni dio,